

Národné lesnícke centrum
Lesnícky výskumný ústav Zvolen
Odbor lesníckej politiky a ekonomiky

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Bratislava
Sekcia LH a spracovania dreva

a

Slovenská lesnícka spoločnosť, člen Zväzu slovenských
vedecko-technických spoločností

AKTUÁLNE OTÁZKY EKONOMIKY A POLITIKY LESNÉHO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zborník z odborného seminára

Vydanie zborníka bolo podporené Agentúrou na podporu výskumu a vývoja
na základe zmluvy č. APVV-0057-11.

AGENTÚRA
NA PODPORU
VÝSKUMU A VÝVOJA

Zvolen
6. decembra 2012

Zborník príspevkov z odborného seminára je zameraný na aktuálnu situáciu a ekonomické problémy lesného hospodárstva a lesníctva SR v súvislosti s dopadmi svetovej finančnej a ekonomickej krízy a jej vplyv na konkurencieschopnosť subjektov lesného hospodárstva. Pozornosť sa zamerala aj na význam združení neštátnych vlastníkov lesov a ich interakcie s lesníckou a ďalšími súvisiacimi politikami.

Názov: Aktuálne otázky ekonomiky a politiky LH SR
Zborník z odborného seminára
Zostavovateľ: Ing. Miroslav Kovalčík, PhD.
Vydavateľ: Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen
Technická úprava: Lubica Bešinová
Tlač: NLC, referát reprografie
Náklad: 100 výtlačkov
Rozsah: 135 strán
Vydanie: Prvé

Rukopis neprešiel jazykovou úpravou.

© Národné lesnícke centrum, Zvolen 2012

ISBN 978 - 80 - 8093 - 168 - 1

OBSAH

MIROSLAV KOVALČÍK, MARTIN MORAVČÍK, ZUZANA SARVAŠOVÁ, JANA LÁSKOVÁ EKONOMICKÉ VÝSLEDKY LESNÉHO HOSPODÁRSTVA SR V ROKU 2011	4
IGOR MICHALÍK DIFERENCIÁLNA RENTA A EKONOMICKÁ EFEKTÍVNOSŤ OBHOSPODAROVANIA LESOV	18
YVONNE BRODRICHTOVA TEORETICKÉ A METODOLOGICKÉ POSTUPY: VEGA Č. 1/1099/12 „EKONOMICKÁ EFEKTÍVNOSŤ OBCHODU S DREVOM Z HLADISKA PERSPEKTÍVY TRANSAKČNÝCH NÁKLADOV“	37
ZUANA SARVAŠOVÁ, JANA LÁSKOVÁ ZAPÁJANIE SA RÔZNYCH ZAJAINTERESOVANÝCH AKTÉROV V OBLASTI LH NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI	46
EMÍLIA BALÁŽOVÁ DANE ODVÁDZANÉ Z LESNÝCH PODNIKOV DO ŠR A MIESTNYCH ROZPOČTOV	53
JOZEF TUTKA RELEVANTNÉ HRANICE DANE Z LESNÝCH POZEMKOV	60
ĽUBOMÍR IVAN, MOJMÍR IVAN KRITÉRIÁ ZARAĐOVANIA ZAMESTNANCOV DO NÁRODNEJ SÚSTAVY POVOLANÍ	67
MARTIN MORAVČÍK, MIROSLAV KOVALČÍK, LADISLAV KULLA, MATEJ SCHWARZ, KATARÍNA SUJOVÁ, RÓBERT ZLOCHA NÁVRH LEGISLATÍVNEHO ZÁMERU ZÁKONA O LESOCH	71
MATEJ SCHWARZ DIFERENCIOVANÉ HOSPODÁRENIE V LESOCH A OCHRANA LESA V RÁMCI NÁVRHU LEGISLATÍVNEHO ZÁMERU ZÁKONA O LESOCH	77
BORIS GREGUŠKA NÁVRH PRÁVNE ZÁVÄZNEJ DOHODY O LESOCH V EURÓPE	84
JAROSLAV ŠÁLKA, ZUZANA SARVAŠOVÁ, ZUZANA DOBŠINSKÁ INTEGRÁCIA ÚŽITKOV VEREJNOPROSPEŠNÝCH FUNKCIÍ LESOV DO TRHOVÉHO MECHANIZMU TEÓRIE A ZAHRANIČNÉ SKÚSENOSTI	89
JANA LÁSKOVÁ, ZUZANA SARVAŠOVÁ, MATEJ SCHWARZ ÚVOD DO PROJEKTU VYNALES (VÝSKUM VPLYVU NEŠTÁTNEHO VLASTNÍCTVA LESOV NA POLITIKY SÚVISIACE S LESNÍCTVOM)	96
ZUZANA SARVAŠOVÁ, JANA LÁSKOVÁ, MATEJ SCHWARZ, JAROSLAV ŠÁLKA, ZUZANA DOBŠINSKÁ, ZUZANA HRICOVÁ SWOT ANALÝZA NEŠTÁTNEHO SEKTORA LESNÉHO HOSPODÁRSTVA SR	102
ZUZANA DOBŠINSKÁ, ZUZANA SARVAŠOVÁ ZDRUŽENIA VLASTNÍKOV LESOV V STREDNEJ A VÝCHODNEJ EURÓPE	111
MATÚŠ KAJBA, MÁRIA ŽIAKOVÁ, ZUZANA SARVAŠOVÁ DATABÁZOVÉ ÚDAJE O MAJITEĽOCH A OBHOSPODAROVATEĽOCH LESOV VYBRANÝCH REGIÓNOV SLOVENSKA	121
ZUZANA HRICOVÁ ÚVOD DO VÝSKUMU PRIORÍT, MOTÍVOV A POSTOJOV VLASTNÍKOV LESA K ZDRUŽOVANIU	130

INTEGRÁCIA ÚŽITKOV VEREJNOPROSPEŠNÝCH FUNKCIÍ LESOV DO TRHOVÉHO MECHANIZMU TEÓRIE A ZAHRANIČNÉ SKÚSENOSTI

JAROSLAV ŠÁLKA, ZUZANA SARVAŠOVÁ, ZUZANA DOBŠINSKÁ

ABSTRACT

The goal of the article is to introduce a new publication „Integrating of non market goods and services into market mechanism, theories and foreign expedencies“. This scientific work originated in two scientific projects: Centrum of excellence Adaptive forest ecosystems in Activity 4.3: Integrating of non market goods and services into market mechanism (ASFEU) a IPOLES: Integrating innovation, development a environmental policies for forestry (APVV). The book is divided in 11 chapters: the problem of market failures within non market goods and services of forest ecosystems,, the problem of state failures within forest policy measures for ensuring non market goods and services, principle of integrating non market goods and services into market mechanism, compensations mechanism for assuring non market goods and services, foreign case studies for integrating non market goods and services into market mechanism, marketing instruments for integrating non market goods and services into market mechanism, agreements a organisations for integrating non market goods and services into market mechanism, redefinition of property rights for integrating non market goods and services into market mechanism, public acceptance for integrating non market goods and services into market mechanism.

1 ÚVOD

Cieľom príspevku je informovať o publikácii Integrácia úžitkov verejnoprospešných funkcií lesov (VpF) do trhového mechanizmu, teórie a zahraničné skúsenosti (SARVAŠOVÁ, ŠÁLKA 2012). Kniha vznikla v rámci dvoch projektov: Centrum excelentnosti Adaptívne lesné ekosystémy v Aktivite 4.3: Integrácia VpF do trhového mechanizmu (ASFEU) a IPOLES: Integrácia rozvojových, inovačných a environmentálnych politík pre lesníctvo (APVV). Výsledky sa využijú v projekte VYNALES: Výskum vplyvu neštátneho vlastníctva lesov na politiky súvisiace s lesníctvom (APVV). Publikácia vznikla v spolupráci LVU-NLC a LF TUZVO so zapojením veľkého počtu doktorandov a diplomantov na LF TUZVO. Kniha má interdisciplinárny charakter s prepojením lesníckej ekonómie, lesníckeho podnikového hospodárstva, teórie práva, sociológie a teórie politiky. Jej cieľom bolo vypracovať prvý náčrt problematiky pre formuláciu stratégií a iniciovať diskusiu.

2 OPIS PUBLIKÁCIE

Poskytovanie verejnoprospešných funkcií naproti tomu predstavuje zlyhanie trhu, ktoré by mal riešiť štát pomocou opatrení verejnej politiky. Teoreticky ide o štátny motivačný systém založený na tzv. Pigouovej dotácii (PIGOU, 1932), ktorá má motivovať lesné podniky k optimálnemu zabezpečeniu verejnoprospešných funkcií lesa. Opatrenia verejnej politiky na podporu verejnoprospešných funkcií lesa sú veľmi často politicky slabo presaditeľné, málo účinné alebo vykazujú implementačné nedostatky. Verejnoprospešné

funkcie lesov nie sú ani na základe opatrení verejnej politiky zabezpečované dostatočne. Ekonómovia hovoria o zlyhaní štátu (napríklad DOWNS 1957; JUST, HUETH, SCHMITZ, 1982; JÄNICKE, 1986). Iná cesta ako zabezpečovať verejnoprospešné funkcie spočíva vo využití tzv. Coaseho teorému (1960), ktorý hovorí o priradení jasne definovaných vlastníckych práv k verejnoprospešným funkciám. Priradenie vlastníckych práv k verejnoprospešným funkciám lesov by umožnilo vyjednávanie medzi poskytovateľmi a spotrebiteľmi verejnoprospešných funkcií lesov, teda ich integráciu do trhového mechanizmu. Analýza stratégií včlenenia verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu vyžadujú splnenie niekoľkých predpokladov:

- definíciu problému zlyhania trhu s úžitkami verejnoprospešných funkcií lesov,
- definíciu problému zlyhania štátu pri opatreniach lesníckej politiky na zabezpečenie optimálnej produkcie verejnoprospešných funkcií lesov,
- teoretickú definíciu princípu integrácie verejnoprospešných funkcií lesov do trhového mechanizmu,
- výber vhodných kompenzačných mechanizmov pre integráciu verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu,
- klasifikáciu rôznych typov verejnoprospešných funkcií podľa ich špecifických vlastností vo vzťahu k ich integrácii do trhového mechanizmu,
- výber vhodných marketingových nástrojov integrácie verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu,
- výber vhodných zmlúv a organizačných štruktúr pre integráciu verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu,
- redefiníciu vlastníckych práv pre integráciu verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu,
- prieskum spoločenskej akceptácie integrácie verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu.

V kapitole 2 sa teoreticky analyzuje, prečo nefunguje trh pri zabezpečovaní úžitkov z verejnoprospešných funkcií lesov. Poskytovanie verejnoprospešných funkcií podľa teórie verejných statkov predstavuje zlyhanie trhu, ktoré by mal riešiť štát pomocou opatrení verejnej politiky. Ďalším vysvetlením zlyhania trhu pri verejnoprospešných funkciách lesa je teória externalít, ktorá hovorí, že úžitky z verejnoprospešných funkcií vznikajú ako vedľajší produkt výroby a spotreby trhových statkov v lesnom hospodárstve (SAMUELSON, 1955). Zabezpečovať verejnoprospešné funkcie je potrebné pomocou zásahov štátu, teoreticky ide o štátny motivačný systém založený na tzv. Pigouovej dotácii (PIGOU, 1932), ktorá má motivovať lesné podniky k optimálnemu zabezpečeniu verejnoprospešných funkcií lesa. Poslednou teóriou vysvetľujúcou zlyhanie trhu v prípade verejnoprospešných funkcií lesa je teória vlastníckych práv, ktorá hovorí, že nefunkčnosť trhového mechanizmu je spôsobená neexistenciou jasne definovaných vlastníckych práv k nim. Zabezpečenie verejnoprospešných funkcií spočíva vo využití tzv. Coaseho teorému (1960), ktorý hovorí o priradení jednoznačných vlastníckych práv. Priradenie vlastníckych práv k verejnoprospešným funkciám lesov by umožnilo vyjednávanie medzi poskytovateľmi a spotrebiteľmi úžitkov z verejnoprospešných funkcií lesa, teda ich integráciu do trhového mechanizmu.

V kapitole 3 je teoretický rozbor zlyhania štátu pri zabezpečovaní úžitkov z verejnoprospešných funkcií lesov. Opatrenia verejnej politiky na podporu verejnoprospešných funkcií lesa sú veľmi často politicky slabo presaditeľné, málo účinné alebo vykazujú implementačné nedostatky. Verejnoprospešné funkcie lesov nie sú aj na základe opatrení

verejnej politiky zabezpečované dostatočne. Ekonómovia hovoria o zlyhaní štátu. Verejnoprospešné funkcie lesov nemusia byť ani na základe opatrení verejnej politiky zabezpečované dostatočne. Ekonómovia zaoberajúci sa verejnou politikou hovoria o zlyhaní štátu (napríklad JUST, R.E., HUETH, D.L., SCHMITZ, A. 1982). Vysvetliť to môžeme dvoma spôsobmi: pomocou teórie hodnotenia štátnych zásahov a pomocou ekonómie blahobytu. My využime teóriu hodnotenia štátnych zásahov. Opatrenia verejnej politiky, ktoré sa snažia riešiť zabezpečovanie verejnoprospešných funkcií by mali byť racionálne. Racionalita spočíva v tom, že opatrenia verejnej politiky majú vhodné ciele a ekonomicky odôvodniteľné ciele, samotné nástroje sú vhodné, účelné, koncepčne a systémovo zladené, ekonomicky efektívne, účinné, časovo vhodne usporiadané, bez negatívnych vplyvov na iné ciele lesníckej politiky atď. V prípade, že by opatrenia verejnej politiky nezodpovedali týmto požiadavkám, môže sa stať, že ani štát nedokáže optimálne riešiť zlyhanie trhu pri zabezpečovaní verejnoprospešných funkcií. Ďalšia otázka, ktorú by bolo potrebné v tejto kapitole položiť je: prečo je tomu tak? Odpoveď je potrebné hľadať pomocou analýzy verejnej politiky, ktorá tvorí ďalšiu časť metodiky v tejto kapitole. Opatrenia verejnej politiky na zabezpečenie verejnoprospešných funkcií nedocielia očakávané výsledky preto, lebo podliehajú vplyvom politického procesu. Vplyv politického procesu sa uskutočňuje v rôznych fázach životného cyklu opatrenia verejnej politiky: formulácia, implementácia alebo evalvácia.

Rozšírená teória verejných statkov je predmetom kapitoly 4 a predstavuje základný náčrt stratégie pre integráciu verejnoprospešných statkov do trhového mechanizmu. Statky majú vnútornú štruktúru svojich vlastností. Podľa teórie verejných statkov sa statok hodnotí ako homogénna jednotka (prístup čiernej skrinky), pri ktorej sa môže javiť jej produkcia na základe trhového mechanizmu ako nemožná. Prostredníctvom dekompozície vlastností statkov, variability úrovne poskytovaných úžitkov, stupňov ich vylúčiteľnosti a rivality pri spotrebe môže byť však schopnosť ich realizácie cez trh významne ovplyvňovaná. Podľa MANTAU et al. (2001) je možné formulovať nasledovné hypotézy, ktoré predstavujú rozšírenie teórie verejných statkov:

1. Vylúčiteľnosť zo spotreby závisí od úrovne poskytovaných úžitkov. V princípe sa vylúčiteľnosť zo spotreby zvyšuje s úrovňou poskytovaných úžitkov. Z toho vyplýva, že vylúčiteľnosť zo spotreby by nemala byť definovaná pre statok ako homogénnu jednotku, ale pre jeho jednotlivé vlastnosti.
2. Statok je generovaný variabilitou jeho vlastností. Vylúčiteľnosť a rivalita týchto vlastností je rozdielna. Na základe variability vlastností a možných marketingových stratégií môže byť vyvinutá zodpovedajúca stratégia integrácie statku do trhového mechanizmu.
3. Hodnota statku a schopnosť statku byť predmetom trhu závisí na dynamických zmenách vo vlastnostiach statku a prostredí.

Kompenzačné mechanizmy pre integráciu úžitkov verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu sa analyzujú v kapitole 5. Kompenzačné mechanizmy pre netrhové statky a služby lesného hospodárstva sú väčšinou ekonomické nástroje, ktoré majú za cieľ zabezpečiť verejné statky prostredníctvom finančnej motivácie. Finančná motivácia slúži na vytváranie dopytu po úžitkoch verejnoprospešných funkcií lesa, to znamená, že vytvára alebo simuluje trh. MAVSAR et al. (2008) vo svojej štúdií aplikuje trojstupňovú typológiu finančných mechanizmov, ktorá vyplýva z charakteristík centralizovaných a decentralizovaných nástrojov a zahŕňa už existujúce trhové riešenia pre netrhové statky a služby.

Rozlišuje verejné (štátne), miešané (verejno-súkromné) a súkromné (trhové) mechanizmy:

1. Verejné finančné mechanizmy zahŕňajú čisto nástroje verejnej politiky Pigouvského typu a skladá sa z negatívnych podnetov (dane, poplatky a odvody) a pozitívnych podnetov (dotácie a subvencie).
2. Zmiešané verejno-súkromné finančné mechanizmy sú štátne intervencie Coasianskeho typu, ktoré sú dobrovoľnej povahy (verejno-súkromné kontrakty) alebo zamerané na vytvorenie nových trhov pre verejné statky lesného hospodárstva.
3. Súkromné finančné mechanizmy sú všetky trhové riešenia, ktoré sú vyvinuté v rámci špecifických verejných intervencií. Verejní alebo súkromní aktéri môžu používať tieto mechanizmy, ktoré zahŕňajú napr. nákup alebo prenájom pôdy, sponzoring alebo certifikácia.

Klasifikácia rôznych typov verejnoprospešných funkcií podľa ich špecifických vlastností vo vzťahu k ich integrácii do trhového mechanizmu je uskutočnená v kapitole 6 a vychádza predovšetkým z výsledkov medzinárodného výskumného projektu EU „Trhy pre rekreačné a environmentálne statky a služby z lesníckeho multifunkčného produkčného systému“ (Niche Markets for Recreational and Environmental Goods and Services from Multiple Forest Production Systems – RES project; FAIR1 CT95-0743). Ďalej vychádza z nasledovných projektov: INNOFORCE (Projektové Centrum Európskeho lesníckeho ústavu pre Inovácie a podnikanie v lesníctve), IP INNO-FOREST (Integrácia inovácií a podnikania do vysokoškolského lesníckeho vzdelávania), FORVALUE (Rozvoj a marketing neobchodovateľných lesných produktov a služieb) a Hodnotiace a kompenzačné metódy nedrevných lesných produktov a metód (Valuation and Compensation Methods for Non-wood Forest Goods and Services).

Na základe prípadových štúdií z uvedených projektov určiť typologické kritériá vzhľadom k trhu úžitkov jednotlivých verejnoprospešných funkcií lesov a následne vzhľadom na požiadavky pre marketing, hmotnosť alebo nehmotnosť, komplexnosť alebo jednoduchosť verejnoprospešných funkcií lesov, miery integrácie zákazníkov do poskytovania úžitkov verejnoprospešných funkcií lesov, charakteristiky zákazníka úžitkov verejnoprospešných funkcií lesov, charakteristiky poskytovateľa úžitkov verejnoprospešných funkcií lesov, atď.

Vhodné marketingové nástroje integrácie úžitkov verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu sú predmetom kapitoly 7. Marketing v oblasti lesníctva nebol doposiaľ ešte natoľko rozvinutý ako v iných oblastiach, lebo ide o trhy so surovinou. Zahraničné prípadové štúdie demonštrujú ako sa dajú verejnoprospešné funkcie lesa prostredníctvom marketingových nástrojov propagovať, zavádzať ako atraktívne, dynamické tovary a služby, pričom prekonávajú všeobecné ponímanie lesov ako verejných statkov s prevažujúcou infraštrukturálnou funkciou. Základom tohto prístupu je dôsledná orientácia na zákazníka, ktorá je hlavnou filozofiou marketingu, smeruje k predaju produktov, a tým zabezpečuje dlhodobú existenciu lesného podniku. Marketingové ciele by mali byť zamerané nielen na ekonomické ale aj neziskové ciele (KOTLER, 2006). Marketing v oblasti verejnoprospešných funkcií lesa zabezpečuje okrem iného aj dosiahnutie cieľov, ktoré nesúvisia s príjmami.

Na výber vhodnej marketingovej stratégie a využívania marketingových nástrojov v oblasti lesníctva vplývajú rôzne faktory. Faktory, ktoré najviac ovplyvňujú tvorbu stratégie a následného marketingového mixu pre trhovú realizáciu verejnoprospešných funkcií lesov vychádzajúce z typológie, sú nasledovné:

- ne/hmotné produkty,
- produkty vytvorené na základe participácie zákazníkov na ich tvorbe,
- cieľové skupiny (obchodníci, koneční spotrebitelia),
- komplexnosť produktu z hľadiska typu (podiel služieb) a rozsahu (zoskupovanie produktov),
- typ ponúkajúceho subjektu,
- interný a externý rámec projektu predaja netrhových statkov,
- konkurenčná situácia produktu,
- interný investičný dopyt a ekonomický rozmer projektu predaja netrhových statkov,
- objem produkcie,
- vek produktu na trhu a v samotnom podniku.

Vhodné zmluvy a organizačné štruktúry pre integráciu úžitkov verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu sú analyzované v kapitole 8. Základnou charakteristikou verejnoprospešných funkcií je skutočnosť, že nie sú homogénne a statické. MERTENS (2000) vo svojej práci analyzoval štruktúru netrhových produktov a ich dopad na zmluvnú a podnikovú organizáciu lesných podnikoch na vybraných trhoch. Vo svojej práci vychádzal z inštitucionálnej ekonómie (teória vlastníckych práv, principal agent theory, teória transakčných nákladov) a sústreďoval sa na analýzu zmlúv. Za teoretické východisko si zvolil teóriu transakčných nákladov. Predateľnosť produktu závisí od nákladov na jeho realizáciu, ako napr. náklady na iniciáciu, vyjednávanie, uzatvorenie zmluvy, jej kontrolu a pod. Vo svojej práci analyzuje transakčné náklady pri rekreačných a environmentálnych výrobkoch a službách z hľadiska multifunkčného lesného manažmentu a navrhuje riešenia, ktorými sa snaží znížiť transakčné náklady. Dôležitými faktormi pre voľbu zmluvného vzťahu alebo organizačnej štruktúry sú charakteristika predaja produktu (napr. cez sprostredkovateľa), jeho riziká a záväzky, právna regulácia.

Redefinícia vlastníckych práv pre integráciu úžitkov verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu je predmetom kapitoly 9. Podľa teórie vlastníckych práv je inštitucionálnou príčinou nevytvorenia cenového mechanizmu k verejným statkom nedokonalá definícia vlastníckych práv. Ak by boli vlastnícke práva k verejnoprospešným funkciám lesov priradené výrobcam alebo spotrebiteľom týchto verejných statkov, môže byť problém vyrovnania hodnôt medzi ich súkromnými nákladmi, resp. výnosmi vyriešený zmluvnou cestou medzi výrobcami a spotrebiteľmi na základe Coaseho-teorému (COASEM, 1960). Pri ekonomickom rozhodovaní nie je jedno, ako sú upravené vlastnícke práva vlastníkov lesov. Napríklad v Nemecku je vlastník lesa povinný umožniť ostatným vstup do lesa, ale v Holandsku sa pridelenie dotácií viaže na poskytnutie vstupu do lesa. Tento príklad nám ilustruje skutočnosť, že každá analýza vlastníckych práv je úzko spätá s tou ktorou krajinou. Na základe získaných poznatkov nie je možné jednoznačne so všeobecnou platnosťou konštatovať, že by zavádzanie netrhových produktov bolo jednoduchšie v štátoch, kde neexistuje právo na voľný vstup do lesa.

Spoločenská akceptácia integrácie verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu je rozobratá v kapitole 10. Tradícia s platbami za úžitky verejnoprospešných funkcií lesov je v Európe nerozvinutá, preto môžeme predpokladať, že celková spoločenská akceptácia integrácie verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu bude veľmi nízka. Nízka akceptácia trhových riešení vo vzťahu k netrhovým produktom z lesa vyžaduje využitie informačných nástrojov (práca s verejnosťou, moral suasion, atď). Na zabezpečenie systematickej práce s verejnosťou budú potrebné prieskumy verejnej mienky, aby sa preverila jej účinnosť. Medzinárodné výskumy vnímania lesníctva obyvateľmi Eu-

rópy boli uskutočnené napr. prostredníctvom Forest Communicators Network (RAMETSTEINER, KRAXNER, 2003; RAMETSTEINER, OBERWIMMER, GSCHWANDTL 2007). Na Slovensku preto jednoznačne absentuje relevantný systematický výskum v oblasti zisťovania verejnej mienky týkajúci sa postojov verejnosti k lesom, lesníctvu a celému spektru lesníckych inštitúcií a činností a k očakávaniam verejnosti od lesného hospodárstva.

V kapitole 11 je uskutočnený pokus o zhrnutie a náčrt stratégie integrácie úžitkov verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu v podmienkach Slovenskej republiky.

3 ZÁVER

Integrácia verejnoprospešných funkcií do trhového mechanizmu predstavuje jednu z možností inovatívneho prístupu v tejto oblasti. Majitelia lesa v Európe vyvíjali a vyvíjajú snahu získať platby za poskytovanie úžitkov pre spoločnosť. Príspevok však nechcel vytvoriť dojem, že je to jediná cesta a vôbec už nie dojem, že štát by sa mal stiahnuť z ovplyvňovania produkcie verejnoprospešných funkcií prostredníctvom verejnej politiky. Stratégie začlenenia verejnoprospešných funkcií do trhu vyžadujú zásadné ingerencie štátu. Veľmi dôležitá je akceptácia spoločnosťou.

Podakovanie

Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0692-07.

Výsledky výskumu, ktoré sú uvedené v tejto publikácii autori dosiahli aj vďaka prostriedkom na podporu ich práce v projekte VEGA č. 1/0713/12.

Použitá literatúra

1. **COASE, R. H. 1960:** The problem of social cost, in: Journal of Law and Economics, Zv. 3, 1 – 44 s.
2. **DOWNS, A. 1957:** An Economic Theory of Democracy. Harper and Row, New York.
3. **JÄNICKE, M. 1986:** Staatsversagen, Die Ohnmacht der Politik in der Industriegesellschaft, Piper, München, 226 s.
4. **JUST, R.E., HUETH, D.L., SCHMITZ, A. 1982:** Applied Welfare Economics and Public Policy, Englewood Cliffs, in: HENRICHSMEYER, W.; WITZKE, H.P. 1994: Agrarpolitik, Bewertung und Willensbildung, časť 2, Ulmer Stuttgart, 639 s.
5. **KOTLER, P. 2006:** Marketing Management, Prentice Hall: Pearson, 729 s.
6. **MANTAU, U., MERLO, M., SEKOT, W., WELCKER B. 2001:** Recreational and Environmental Markets for Forest Enterprises: a new approach towards marketability of public goods, CABI, 541 s.
7. **MAVSAR, R., et al., 2008:** Study on the Development and Marketing of Non-Market Products and Services, DG AGRI, Study Contract N: 30-CE-0162979/00-21, Study report, November 2008, 127 s.
8. **MERTENS, B. 2000:** Absatzwege und Vertragskonzepte für forstliche Umwelt- und Erholungsprodukte, Schlussfolgerungen us 98 Fallstudien vor dem Hintergrund des Transaktionskostenansatzes, Lang, 364 s.
9. PC EFI INNOFORCE: Innoforce Database of Innovation Cases in Forestry: <http://cases.boku.ac.at/dba/index.php>. INNO-FOREST: Case studies <http://www.inno-forest.org/>

10. **PIGOU, A.C. 1932:** The Economics of Welfare, 4. vydanie, London, 192 s.
11. **RAMETSTEINER, E., KRAXNER, F., 2003:** What Do European's Think about Forests and Sustainable Forest Management?; Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe, Liaison Unit Vienna, Austria
12. **RAMETSTEINER, E., OBERWIMMER, R., GSCHWANDTL, I., 2007:** What Do Europeans Think About Wood and its Uses? A Review of Consumer and Business Surveys in Europe, Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe, Liaison Unit Warsaw, Poland
13. Standing Forestry Committee (Working Group on Valuation and Compensation Methods of Non-wood Forest Goods and Services): Valuation and Compensation Methods for Non-wood Forest Goods and Services: Report to the Standing Forestry Committee. http://ec.europa.eu/agriculture/fore/publi/sfc_wgi_final_report_112008_en.pdf
14. **SARVAŠOVÁ, Z., ŠÁLKA, J. 2012:** Integrácia úžitkov verejnoprospešných funkcií lesov do trhového mechanizmu, teórie a zahraničné skúsenosti, Technická univerzita vo Zvolene, 215 s.

Adresy autorov:

doc. Dr. Ing. Jaroslav Šálka

JUDr. Mgr. Zuzana Dobšinská

Katedra ekonomiky a riadenia lesného hospodárstva

Lesnícka fakulta

Technická univerzita vo Zvolene

T. G. Masaryka 24

960 53 Zvolen

e-mail: salka@tuzvo.sk, dobsinska@tuzvo.sk

Ing. Zuzana Sarvašová, PhD.

Odbor lesníckej stratégie, politiky a ekonomiky

Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen

T. G. Masaryka 22

960 92 Zvolen

e-mail: sarvasova@nlcsk.org